

Juridiskās personas identifikators – LEI kods

Pēc 2007.-2009.gada globālās finanšu krīzes 20 finanšu ministru un Centrālo banku vadītāju grupa jeb G-20 Pitsburgas sanāksmē 25.09.2009. noslēdza starptautisku vienošanos, nosakot, ka nepieciešami jauni instrumenti globālās finanšu sistēmas ilgtspējas saglabāšanai, lielākai uzraudzībai un tirgus caurspīdīguma nodrošināšanai.

Māris Liguts
ZAB Deloitte Legal vadītājs
un zvērināts advokāts

Tel: 67074141
Mob: +371 29170088
E-pasts: mliquts@deloittece.com

Finanšu krīze norādīja uz trūkumiem saistībā ar informācijas par tirdzniecības iespējām un finanšu instrumentu, kas nav akcijas, cenām pieejamību tirgus dalībniekiem, konkrēti – tādiem aspektiem kā sniegšanas laiks, granularitāte, vienlīdzīga pieeja un ticamība. Tādējādi bija nepieciešams izveidot normatīvo regulējumu, ar ko ieviestu tirdzniecības pārredzamības prasības. Lai nodrošinātu stabilu pārredzamības pamatu visiem finanšu instrumentiem, šādas prasības jāattiecinā uz obligācijām, strukturētā finansējuma produktiem, emisiju kvotām un atvasinātiem instrumentiem, ko tirgo tirdzniecības vietās.

Jaunais finanšu jomas regulējums

03.01.2018. stājās spēkā finanšu instrumentu jomai saistoši jauni noteikumi, tostarp:

- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/65/ES par finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Direktīvu 2002/92/ES un Direktīvu 2011/61/ES (Direktīva). Ar Direktīvu aizvietoja līdz 01.11.2007. piemērojamo Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/39/EK, kas attiecas uz finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Padomes Direktīvas 85/611/EEK un 93/6/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EK un atceļ Padomes Direktīvu 93/22/EEK;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr.600/2014 par finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Regulu (ES) Nr.648/2012 (Regula).

Direktīva un Regula iekļauta Eiropas normatīvo dokumentu kopuma (European Market Infrastructure Regulation) sastāvā. Tā mērķis ir stiprināt klientu, kas iegulda līdzekļus vērtspapīros un citos finanšu instrumentos, aizsardzību, kā arī stabilizēt Eiropas Savienības finanšu tirgu, padarīt to pārredzamāku, samazināt sistēmiskos riskus, nodrošināt finanšu tirgu efektivitāti un samazināt to dalībnieku izmaksas. Ar Direktīvā un Regulā noteikto regulējumu paredzēts sekmēt pārrobežu pakalpojumu sniegšanu un pieļūvi tirdzniecības vietām, lai novērstu finanšu tirgu strukturālās nepilnības. Tāpat ar jauno regulējumu pastiprinās pārredzamības prasības, ko jāpiemēro pirms un pēc finanšu instrumentu tirdzniecības, nosakot, piemēram, kad tirgus dalībniekiem jāpublicē informācija par finanšu instrumentu cenām.

Būtiskas izmaiņas paredzētas arī saistībā ar klientiem sniedzamo un pakalpojumu izmantošanas laikā pieejamo informāciju. Klientiem turpmāk būs jāsaņem daudz detalizētāka informācija par plānotajiem un faktiskiem izdevumiem un izmaksām, kas saistīti ar pakalpojumu, tostarp summētā veidā, lai atvieglotu dažādas pakalpojumu salīdzināšanas iespējas. Tāpat papildus jau ierastajai produkta piemērotības un atbilstības vērtēšanai, pirms sniegt pakalpojumu, Direktīvā noteiktas prasības produktu pārvaldībai, lai izstrādāto un izplatīto investīciju produktu pielāgotu gala klienta vajadzībām.

Saskaņā ar Direktīvā un Regulā noteikto regulējumu ieguldījumu brokeru sabiedrībām un kredītiestādēm ieviests jauns pienākums – ziņot par veiktajiem darījumiem ar finanšu instrumentiem, klientu – juridisko personu – identificēšanai izmantojot juridiskās personas identifikatoru jeb LEI (Legal Entity Identifier) kodu. Līdz ar to uzņēmumiem, kas plāno veikt darījumus ar finanšu instrumentiem[1], nepieciešams saņemt juridiskās personas identifikatoru jeb LEI kodu, savukārt fiziskajām personām šāds kods nav nepieciešams.

Kas ir LEI kods?

LEI kods ir starptautisks, Starptautiskās Standartizācijas organizācijas jeb ISO 17442 standartam atbilstošs unikāls burtu un ciparu kods, kas sastāv no 20 rakstu zīmju kombinācijas. Tas ļauj identificēt globālā finanšu tirgū darbojošās juridiskās personas. Katrai juridiskajai personai var tikt piešķirts 1 šāds unikāls kods. Izmantojot Globālo juridisko personu identifikatoru sistēmu (Global Legal Entity Identifier System), tiek nodrošināta pārredzamība un drošība vairāku finanšu darījuma līdzēju starpā, kā arī veicināta vienota darījumu izsekojamība.

Tā kā juridisko personu vienotie reģistrācijas numuri, ko reģistrācijas brīdī piešķir, piemēram, Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs, ir nacionāla līmeņa uzņēmumu identificēšanas līdzeklis, LEI kodu ieviešanas mērķis ir starptautiskā mērogā atzītas vienotas standartizētas sistēmas izveide, kas ļauj viegli identificēt finanšu darījumos iesaistītās juridiskās personas, lai uzlabotu finanšu tirgu pārredzamību un uzraudzības kvalitāti.

Kad lieto LEI kodu?

LEI kods nepieciešams šādu finanšu instrumentu izmantošanai:

- ārpusbiržas tirgotajiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem, piemēram, valūtu maiņas nākotnes darījumiem, valūtu mijmaiņas un procentu likmju mijmaiņas darījumiem, procentu likmju opcijām, preču mijmaiņas darījumiem un opcijām;
- biržā tirgotajiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem, piemēram, opcijām un nākotnes līgumiem;
- finanšu tirgus instrumentiem, kas pieejami tirdzniecībai Eiropas Ekonomiskajā zonā, piemēram, akcijām, parāda vērtspapīriem, vai biržā tirgotajiem fondiem.

Kā saņemt LEI kodu?

Lai saņemtu LEI kodu, jāizvēlas kāda no starptautiski sertificētajām organizācijām, kam ir tiesības izsniegt uzņēmumiem LEI kodus. Šo kodu juridiskajai personai piešķir pēc šīs personas vai tās pilnvarotās personas pieprasījuma. Juridiskajai personai vai tās pilnvarotam pārstāvim ir jāreģistrējas šāda koda izsniedzējīestādē, norādot visu nepieciešamo informāciju par uzņēmumu. Pēc iesniegto datu pārbaudes pieprasītājam izveido un piešķir unikālu LEI kodu.

Jānorāda, ka ieteicams izskatīt vairāku LEI kodu izsniedzēju piedāvājumus, gan iepazīstoties ar katras šīs organizācijas LEI koda izsniegšanas kārtību, gan paredzamajām izmaksām, jo LEI kodu izsniedz par maksu, turklāt tam piemērojama ikgadēja uzturēšanas maksa. LEI kodu piešķirts 2 nedēļu laikā no pieprasījuma iesniegšanas.

[1] Finanšu instrumentu tirgus likuma 1.panta 1.daļa: "finanšu instrumenti – vienošanās, kas vienlaikus vienai personai rada finanšu aktīvus, bet citai personai – finanšu saistības vai kapitāla vērtspapīrus"

Deloitte nozīmē vienu vai vairākas no Deloitte Touche Tohmatsu Limited, Lielbritānijas sabiedrības ar ierobežotu atbildību (turpmāk - DTTL), grupas sabiedrības vai ar tām saistītās sabiedrības. DTTL un katra no tās grupas sabiedrībām ir juridiski nošķirtas un neatkarīgas vienības. DTTL (kas nozīmē arī „Deloitte Global”) nesniedz pakalpojumus klientiem. Vairāk informācijas par DTTL un tās grupas sabiedrībām ir pieejama www.deloitte.com/lv/about.

Deloitte sniedz revīzijas, nodokļu, konsultāciju, finanšu konsultāciju un juridisko konsultāciju pakalpojumus valsts un pašvaldības iestādēm un privātajiem uzņēmumiem no dažādām nozarēm. Ar Deloitte globālo tīklu vairāk kā 150 valstīs, Deloitte nodrošina augstākās kvalitātes pakalpojumus klientiem visdažādākās biznesa situācijās. Vairāk kā 244,000 Deloitte darbinieku visā pasaulē mērķis ir atstāt nozīmīgu iespaidu, visā ko dara (klientiem, darbiniekiem un apkārtējo vidi).

Latvijā pakalpojumus sniedz "Deloitte Audits Latvia" SIA, "Deloitte Latvia" SIA un ZAB "Deloitte Legal" (kopīgi saukti "Deloitte Latvia"), kas ir Deloitte Central Europe Holdings Limited meitas vai saistītās sabiedrības. Deloitte Latvia ir viena no vadošajām profesionālo pakalpojumu organizācijām Latvijā, kas sniedz audita, nodokļu, juridiskos, finanšu un biznesa konsultāciju pakalpojumus ar vairāk kā 130 vietējo un ārvalstu ekspertu palīdzību.